

ESPECTACLES D'ESTIU: ¿QUINES FESTES? ¿QUINS ARTISTES?

Entre Llach i la Pantoja

Una certa pluralitat i un cert nivell de qualitat, a Catalunya, i un major descens cap al tòpic, la comercialitat i les varietés de sempre, al País Valencià, configuren els espectacles festers de l'estiu a casa nostra.

Doménec Ros

L'estiu és temps de festa. I de festa major, a més a més. Clavaris, comissions de veïns, penyes i ajuntaments s'afanyen a enllestir adequadament els festeigs que la tradició té consolidats. Cantants, orquestres, grups de teatre i d'animació troben, per això, en l'estiu, un escenari on refer-se de les mancances i la inactivitat de l'hivern. O de consolidar un èxit hivernal més o menys esclatant. Uns hi fan un vol fugaç, temporal, i altres confirmen cada estiu el treball de molts anys. Fet i fet, però, les preferències i els gustos dels organitzadors —dels ajuntaments, en la majoria dels casos— empenyen o enfonsen estils, opcions artístiques i plantejaments culturals.

I el panorama, al nostre país, resulta, de principi, bastant desolador. La tímida

Lluís Llach, la Pantoja i Al Tall.
¿Amb qui es queden els alcaldes valencians?

CARLES FRANCESC

preocupació per uns espectacles de contingut cultural, a partir d'una idea progressista de la festa, amb plantejaments nacionals i un cert esperit crític, evidenciada als inicis de la transició política, fa tota la impressió d'haver-se'n anat en orris. On aleshores apareixien els grups de teatre independent del moment, els artistes de la cançó i els espectacles amb un cert nivell de qualitat, tornen ara les varietats, les folklòriques, els cantants comercials de música lleugera i —on l'economia és generosa— les grans patums de la cançó comercial espanyola.

La sensació que els ajuntaments han tornat, en les programacions de festes, als esquemes de la dècada dels seixanta, és ben forta, bé que enganyosa, perquè, en realitat, les inèrcies no s'havien trencat. I els professionals del ram preocupats per la qualitat de la seua oferta, en fan anàlisis diverses. Amb diferències substancials, tot s'ha de dir,

JORDI VICENT

Crònica

Autor:

Ramon Muntaner
Selecció i Pròleg:
Vicent Escrivà

Il·lustracions:

M. Boix

Tirar les Cartes

Autor:

Josep Gregori

Pròleg:

Josep A. Fluixà

Il·lustracions:

Enric Banyuls

Els Nostres Autors

Edicions BROMERA

al servei
de la
pau,
la
justícia i els
drets humans

VOLS COL·LABORAR-HI?

dp informa't
JUSTÍCIA I PAU

Rivadeneira, 6, 10è - T.(93)317 61 77
08002 - Barcelona

Totes les fires no són iguals

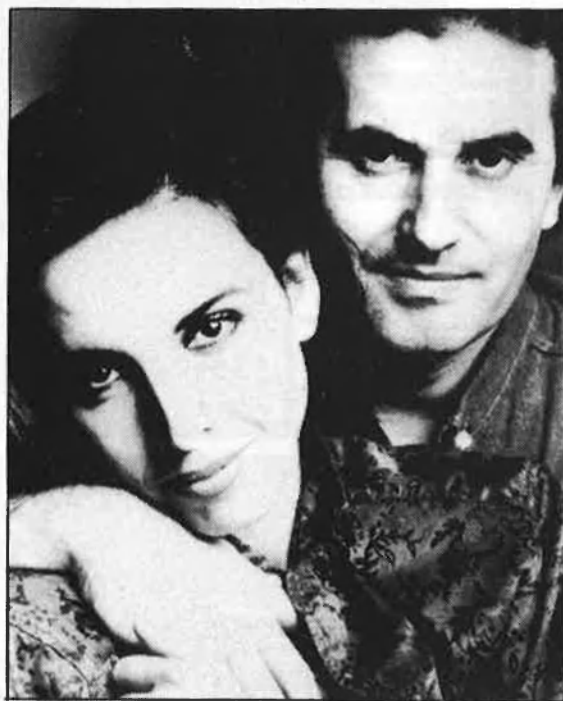
D. R.

Hi ha algunes ciutats que, per la seua significació comarcal i per la seua capacitat econòmica, contribueixen molt a formar una imatge del tipus d'espectacle que els valencians podem trobar-nos en les festes d'estiu. Es tracta, normalment, de ciutats mitjanes, capitals de comarca que no es poden permetre programacions tan diversificades i extenses com les de la Fira de juliol, de València, però que disposen d'uns pressupostos que permeten un cert nivell.

Una d'aquestes ciutats, Alzira, a la Ribera Alta, ha contribuït de forma perseverant a l'eliminació en el programa de festes de qualsevol vestigi de personalitat pròpia, de compromís amb la cultura i les aportacions artístiques del país. Té

un alcalde famós, Francisco Blasco, vice-president de la Diputació de València i membre d'una de les famílies més influents en el PSOE valencià. Enguany —com cada any, a la primavera de l'estiu— ha certificat amb notable claredat el model d'espectacles que «li agrada a la gent». Serrat, la Pantoja, El Fari, dos o tres concerts de roc, amb grups més o menys coneguts per la ràdio i la televisió, n'han vertebrat el programa, desenvolupat en la pràctica totalitat dins un dels camps de futbol de la localitat, preparat a l'efecte, i que ha servit també, cada nit, a partir de les tres, en una demostració d'originalitat, per a fer projeccions de pel·lícules de cine eròtic.

Xàtiva, en la comarca de la Costera, per contra, amb un programa

Ana Belén i Víctor Manuel, l'estiu és seu. A la dreta, Pantaix, vetats.

entre Catalunya i el País Valencià.

Així, per exemple, **Jaume Marti-
nez**, de Management i Disseny d'Espectacles, pensa que a Catalunya hi ha una clara tendència, en la programació de les festes majors, a l'acte multitudinari i gratuït, amb una oferta diferenciada per als joves, amb el roc com a protagonista, i per als més

majors, amb la contractació d'orquestrats com ara la Maravella o la Bisbal.

Management i Disseny d'Espectacles disposa d'una oferta en exclusiva que, pel fet de resultar atractiva als dos sectors de públic, està trobant aquest estiu una gran demanda: es tracta del grup de jazz La Vella Dixieland. Per a Jaume Martínez, les vuitanta actuacions que aquesta formació té aquests mesos són una prova del seu atractiu diversificat.

«El públic s'ha fet més exigent i participa molt més en les actuacions», afirma Jaume Martínez, que destaca també com els espectadors, en aquests anys, s'han anat deixant de sentir interessats per la fórmula genèrica del «festival», siga de roc, de cançó

o de qualsevol altre gènere, i acudeixen a la crida d'un grup, un artista o un espectacle concrets. La institucionalització del folklore en els aspectes més lúdics (el correfoc, els diables i les cercaviles) és una altra de les característiques que aquest professional del management troba rellevants en el panorama de festes a Catalunya.

més curt, del 15 al 20 d'agost, ha programat amb major equilibri i una sensibilitat menys «contundent» la seua Fira. Les actuacions teatrals d'El Tricicle, amb el seu darrer espectacle *Slastic*, i de Dagoll-Dagom, amb *El Mikado*, en el Mercat d'Abastos Vell, la celebració d'un Festival de la Cançó, amb Tomeu Penya, Enric Hernàez i Al Tall, i el Festival Pop, amb Comité Cisne, Armas Blancas i Ceremonia, a la plaça de bous, dibuixen una oferta, si no brillant, sí respectable i oberta. Allunyada de la barroera convencionalitat espanyola de la veïna Alzira.

La Fira de Gandia, finalment, que se celebrarà de l'1 al 5 d'octubre, fidel a una certa tradició que l'ha convertida, amb altibaixos, en una de les més suggerents quant a programa d'actes i espectacles, es planteja l'edició d'enguany amb imaginació. Responsables de la seua organització han explicat a EL

TEMPS algunes de les característiques que oferirà. Per exemple, la celebració d'una setmana de teatre, que es pretén institucionalitzar amb caràcter autònom, en la qual es representaran, entre altres, el magnífic espectacle de titelles sobre el Tirant lo Blanc que tant d'èxit ha tingut en la Sala Escalante de València la temporada passada, el muntatge italià d'ombres xinesques *Prima de la Città*, el polèmic sàinet-falla d'Albert Boadella, recentment estrenat, *Vicenteta de Favara*, una obra del grup de la Safor *Pluja Teatre* i, sense confirmar, *El Mikado*, a càrrec de Dagoll-Dagom.

Actuacions de caire més multitudinari, amb músics com Franco Battiato o Joaquín Sabina, espectacles de teatre infantil i d'animació, a càrrec de grups com *Artistas*, de Barcelona, o *Teatro a Trote*, de València, i el potenciament de l'activitat als barris, són uns altres aspectes de la festa, que enguany presen-

ta una singularitat suggestiva: la substitució del llibre de festes tradicional per un llibre «editat amb motiu de les festes», amb textos d'Ignasi Mora i fotografies de J. M. Borja.

No contents amb això, els organitzadors de la Fira de Gandia preparen l'experiència d'una televisió local, que oferirà una hora i mitja d'emissions diàries, amb temes relacionats amb la festa i la ciutat, i el contacte del públic del carrer amb la ràdio, mitjançant una caseta que la cadena SER instal·larà al passeig durant els dies de festa. I jazz i màgia a la plaça de l'ajuntament. I...

Tot això amb un pressupost de 25 milions de pessetes. ¿Quants creuen que n'ha gastat Alzira? ¿Que lluny queden les ciutats de vegades! I, a més, segons sembla, el model més «exportable» arreu del país duu el segell «Blaseco». Un model molt conegut, amb dècades a l'esquena. □

Jaume Martínez no creu que l'adscripció política de cada ajuntament dibuixi unes característiques especials en la programació d'espectacles. En tot cas, apunta que no hi ha ni més ni menys pobles que programen el que ell anomena «patxanga» o actuacions de música lleugera o folklòrica de tipus convencional que altres anys. Sí que ha detectat, per contra, com alguns ajuntaments de Catalunya, amb forta presència d'immigrants, s'estan decantant per l'organització de festivals de flamenc seriosos i d'un bon nivell de qualitat.

Pel que fa a la cançó, la seua impressió és que les grans figures, un Llach, una Maria del Mar Bonet, deuen tenir tanta feina com vullguen i que cantants com un dels que ell gestiona, Ramon Muntaner, mantenen, d'any en any, el nombre d'actuacions i l'assistència d'un públic propi i fidel.

Al País Valencià, les coses tenen un altre aspecte. Toni Pastor, un professional del management que s'ha especialitzat en teatre però que coneix molt bé el panorama d'estiu als pobles i les ciutats valencians, opina que la inexistència de responsables d'animació cultural als ajuntaments i el fet que la majoria de regidors de cultura i de festes no tinguen una dedicació plena a les tasques del càrrec són dos condicionants fonamentals que impe-

deixen programacions més o menys elaborades.

Efectivament, entre els professionals del ram menys convencionals i més selectius, hi ha el convenciment que aquestes mancances dels ajuntaments afavoreixen la política de management de les grans empreses de sempre, com ara a València, *Espectáculos Benavent* o *Vernetta*, els quals ofereixen programes complets ja elaborats als ajuntaments o als festers, amb les inevitables «varietés» —de gran tradició en algunes comarques del País Valencià—, el no menys inevitable cantant melòdic, qualsevol grup de la «movida» roquera espa-

nyola i alguna folklòrica o tonadillera. Només les disponibilitats pressupostàries faran que els noms que ocupen el lloc corresponent en l'esquema siguen figures de més alta o baixa cotització: dels que promouen a la televisió (Victor Manuel i Ana Belén, la Pantoja, Perales o El Fari), o d'un nivell més casolà.

Pel que fa al teatre, Toni Pastor troba evident com se'n programa menys cada estiu. «El teatre queda localitzat en festivals i cicles específics, com ara Sagunt a Escena, la Fira de Juliol a València, el certamen de teatre infantil de Sogorb o el festival de teatre d'Elx, que de fa tres anys s'ha

JORDI VICENT

especialitzat en el gènere del cabaret». De fet, el teatre ha anat cedint espai a les varietats. I per a Toni Pastor això té diverses causes: «D'una banda, els ajuntaments han abandonat aquell interès que tenien fa uns anys per la cultura i, de l'altra, els grups teatrals no s'han plantejat gaire el que implica actuar en una plaça d'un poble, per a un públic molt ampli».

Per això, probablement, són els grups de teatre de carrer els més sol·licitats, tot i que, en opinió de Toni Pastor, n'hi ha pocs de bons: Xarxa, de Castelló, i La Burbuja, en serien algunes de les excepcions. Sense parlar de l'esplèndid exemple dels Comediants, és clar. També els muntatges que han preparat Lluís el Sifoner i Empar Ferrer tenen una certa demanda aquest estiu en les comarques valencianes. Siga com siga, però, aquest manager té una idea clara de la situació: «No sé si no agrair que es faça menys teatre, donades les nefastes condicions en què ens trobem en la majoria dels llocs, amb els mateixos entaulats que es fan servir per a les revetles, sense camerinos...»

Toni Pastor creu que la solució hauria de venir en dues direccions: amb la utilització adequada de les cases de la cultura, que molts ajuntaments han construït en els últims anys, però que, en un percentatge molt alt, no disposen de dotació econòmica o d'animadors culturals, i amb la vertebració de la infraestructura del Centre Dramàtic de la Generalitat, les deu o dotze sales del qual hauran de permetre «que els grups de teatre puguen treballar tot l'any i no

Objectivo Birmania, un grup de la «movida», molt promoguda en les nostres fires.

s'hagen de guanyar les lletilles a l'estiu, de poble en poble».

Una qüestió que resulta molt evident per a Toni Pastor, d'altra banda, és el gran descens en la demanda que ha experimentat, al País Valencià, la cançó, malgrat que la Conselleria de Cultura n'ha subvencionat enguany al 50 % una oferta per als ajuntaments que volien utilitzar-la, sense incloure tots els grups i els cantants i reduïda a dues actuacions per cada espectacle. Per a Pastor, davant aquest fenomen, «la gent de la cançó hauria de plantejar-se quin espectacle està oferint perquè, avui, no estan creant alternatives i s'han renovat molt poc».

Els afectats, tanmateix, ho veuen d'una altra manera. **Vicent Torrent**, del grup Al Tall, creu que els mateixos regidors que els llogaven abans, per a les «festes paral·leles» o alternatives a les tradicionals, ara els giren l'esquena. «S'han amagat darrere aquell argument fals de programar allò que la gent demana». Orquestres de ball i «las grandes figuras españolas» ocupen, per a Torrent, els programes de festes. El grup Al Tall té unes vint actuacions aquest estiu, algunes conjuntament amb el grup marroquí Muluk el Wah, i la majoria fora del País Valencià: a Catalunya, les Illes i Itàlia, entre altres llocs.

Més contundent és el cas de **Pantaix**, un jove conjunt de roc que, al llarg del mes d'agost, té set actuacions, totes fora del País Valencià: a Barcelona, Vilanova i Ciutat de Mallorca. Un dels fundadors del grup, **Eduard Joanes**, ha expressat a EL TEMPS la perplexitat per aquest fenomen i ha manifestat la sospita que la presència de Pantaix en diversos festivals anti-OTAN pot haver contribuït a la marginació de què són objecte per part d'alguns ajuntaments. «Ens ha arribat a passar —explica Joanes— que ens anul·len actuacions una vegada compromeses. Per exemple, a Alzira, amb els cartells impresos i tot, van anul·lar un concert que havíem de fer amb Ramoncín i altres grups, sota l'excusa que durant l'actuació de Barón Rojo s'havien produït alguns incidents. Després, però, van organitzar una altra actuació, amb Heroína, Presuntos Implicados i altres». □

Centre Carles Salvador

CURSOS PER CORRESPONDÈNCIA

1. Llengua i Literatura:

- Curs d'Iniciació.
- Curso de Iniciación (per a castellanoparlants).
- Curs Bàsic.
- Curs Progressiu de Llengua.
- Curs de Professorat.

2. País Valencià:

- Economia del País Valencià.
- Geografia i Història del País Valencià.

Matricula oberta durant tot l'any, tret del mes d'agost.
Per a més informació, adreceu-vos al **Centre Carles Salvador**, Moratín, 15, 8a. 46002-València

LA PASTA CATALANA DE QUALITAT SUPERIOR

El Fideuer de Calaf

C/ Cels Xaurador, s/n. - Apartat, 3
Telf. Comercial 869 85 10 - Administració 869 89 61
CALAF - Alta Segarra - Barcelona